

Możliwe źródła finansowania planowanych zadań inwestycyjnych na polskich śródlądowych drogach wodnych w perspektywie do roku 2020 i do roku 2030

PIOTR DURAJCZYK

WARSZAWA, 09.02.2016

Podział źródeł finansowania

- ▶ Budżet państwa
- ▶ Fundusze Europejskie
- ▶ Finansowani innych instytucji i organizacji międzynarodowych
- ▶ Kapitał prywatny

Budżet państwa

- ▶ Projekt budżetu państwa w roku 2016 przewiduje:
  - ▶ Dochody – **314 mld złotych**
  - ▶ Wydatki – **368 mld złotych**
  - ▶ Deficyt – **< 54,7 mld złotych**
  - ▶ Deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych - **2,8 % PKB**

W roku 2015 zakończono wobec Polski procedurę nadmiernego deficytu.

Znaczne zwiększenie finansowania przez Budżetu Państwa inwestycji na polskich śródlądowych drogach wodnych nie jest obecnie możliwe.

Fundusze Europejskie 2014 – 2020

- ▶ W latach 2014 – 2020 dla Polski przewidziano fundusze w wysokości **82,3 mld euro**, tj. około **343,6 mld złotych***.
- ▶ Wdrażanie Funduszy Europejskich w latach 2014 - 2020 opierać się będzie między innymi na:
  - ▶ **Strategii Europa 2020**
  - ▶ **Strategii rozwoju kraju do roku 2020**
  - ▶ **9 strategiach zintegrowanych** (które dotyczą między: innowacyjności, transportu, kapitału ludzkiego, kapitału społecznego, energetyki i środowiska, sprawności państwa, rozwoju regionalnego, rozwoju rolnictwa oraz obszarów wiejskich).

* Według średniego kursu złotego do euro wynoszącego 4,1749 PLN

Dokumenty podstawowe

- ▶ Głównymi dokumentami przygotowywanymi na potrzebę perspektywy finansowej 2014-2020) w Polsce są:
  - ▶ **Umowa Partnerstwa**, która określa
    - ▶ zakres wsparcia ze środków europejskich w wybranych obszarach tematycznych,
    - ▶ liczbę i zakres programów,
    - ▶ sposób podziału wspieranych obszarów tematycznych pomiędzy programy krajowe i regionalne,
    - ▶ zarys systemu wdrażania,
    - ▶ sposób uzupełniania się polityki spójności, wspólnej polityki rolnej oraz wspólnej polityki rybackiej
  - ▶ **programy**,
  - ▶ **Kontrakt Terytorialny**.

Obszary wsparcia

- ▶ Obszary tematyczne, wokół których skoncentrowane będzie wsparcie dla Polski to min.:
  - ▶ **podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw**
(np. nowe inwestycje w firmach);
  - ▶ **wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach**
(np. inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii);
  - ▶ **dostosowanie do zmian klimatu, zarządzanie ryzykiem**
(np. wspieranie infrastruktury przeciwpowodziowej);
  - ▶ **ochronę środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystywania zasobów**
(np. dofinansowanie inwestycji w gospodarkę wodno – ściekową);
  - ▶ **promowanie zrównoważonego transportu**
(np. dofinansowanie budowy dróg, rozwoju transportu ekologicznego);
  - ▶ **wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej**
(np. informatyzacja administracji, szkolenia dla urzędników).

Programy

► W latach 2014-2020 realizowanych będzie:

► **6 krajowych programów operacyjnych:**

1. Infrastruktura i Środowisko (POIŚ) – **27,5139 mld euro**
2. Inteligentny Rozwój (POIR) – **8,6141 mld euro**
3. Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) – **4,4193 mld euro**
4. Polska Wschodnia (POPW) – **2,1172 mld euro**
5. Polska Cyfrowa (POPC) - **2,2556 mld euro**
6. Pomoc Techniczna (POPT) – **0,700 mld euro**

Razem 45,62 mld euro.

► **16 programów regionalnych – 31,2469 mld euro,**
prawie **40% wszystkich środków dla Polski**

Źródło mapki: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>

POIIŚ 2014 – 2020: cele i obszary działania

- ▶ Główny cel to **wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.**
- ▶ Priorytetami tego programu są:
  - ▶ gospodarka niskoemisyjna,
  - ▶ ochrona środowiska,
  - ▶ rozwój infrastruktury technicznej kraju,
  - ▶ bezpieczeństwo energetyczne.

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Osie priorytetowe:

- ▶ Funkcji transportowej na śródlądowych drogach wodnych dedykowana jest **oś priorytetowa III Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego**, (działanie 3.2 Rozwój transportu morskiego, śródlądowych dróg wodnych i połączeń multimodalnych)
- ▶ Poza tym program przewiduje działania, które także mogą dotyczyć inwestycji w infrastrukturę wodną śródlądową:
  - ▶ **czystej i efektywnej energii** – działanie to może być wykorzystane do finansowania **budowy hydroelektrowni**, które jednocześnie poprzez spiętrzenie wód poprawiłby warunki nawigacyjne na drogach wodnych.
  - ▶ **adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów** – działanie to może być wykorzystane do finansowania prac przy **odbudowie infrastruktury technicznej** (wałów przeciwpowodziowych, jazów, ostróg, itp.) **służącej poprawie zabezpieczeniu przeciwpowodziowym i umożliwiającym prowadzenie akcji lodołamania**; które także jednocześnie przyczynią się do poprawy warunków nawigacyjnych.
  - ▶ **konkurencyjności**, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych – działanie to może być wykorzystane nie tylko do **budowy infrastruktury technicznej** (drogi wodne, zaplecza portowe i przeładunkowe) **ale także do budowy i rozbudowy systemów teleinformatycznych** (np. RIS).

Alokacja środków

- ▶ Głównym źródłem finansowania jest Fundusz Spójności oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.
- ▶ Planowana wielkość środków unijnych zaangażowanych w realizację POIiŚ 2014-2020 to **27,41 mld euro w 6 obszarach**.
- ▶ Dla realizacji działań na drogach wodnych znaczenie mają:
  - ▶ energetyka – **2 800,2 mln euro**,
  - ▶ środowisko - **3 508,2 mln euro**,
  - ▶ transport - **19 811,6 mln euro**,
  - ▶ pomoc techniczna - **330,0 mln euro**.

Podmioty uprawnione

Do ubiegania się o wsparcie w ramach programu uprawnione są:

- ▶ małe i średnie przedsiębiorstwa,
- ▶ duże przedsiębiorstwa,
- ▶ administracja publiczna,
- ▶ przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
- ▶ służby publiczne inne niż administracja.

Polska Cyfrowa

- ▶ Celem jest wspieranie **technologii informacyjno-komunikacyjnych**, w tym tworzenie sieci szerokopasmowych oraz rozwój **e-usług publicznych**.
- ▶ Planowany budżet projektu to **9,42 mld zł** (2,2 mld euro).
- ▶ W żegludze śródlądowej środki te mogą być wykorzystane przede wszystkim dla **rozbudowy systemu informacji rzecznej RIS oraz budowy infrastruktury strukturalnej** (np. światłowodów łączących poszczególne elementy infrastruktury technicznej) niezbędnych do efektywnego zarządzania infrastrukturą techniczną dróg wodnych.

Dodatkowe środki UE

Łącząc Europę

- ▶ Instrument **CEF** który ma przyczynić się do zrównoważonego wzrostu, poprzez tworzenie nowoczesnych sieci transeuropejskich o wysokiej wydajności.
- ▶ Budżet w latach 2014- 2020 wynosi **29,3 mld euro**
- ▶ Środki mogą być przeznaczone na **realizację projektów dotyczących rozwoju, budowy lub modernizacji istniejącej infrastruktury, w dziedzinie transportu, energetyki i telekomunikacji** na mocy rozporządzenia Rady i Parlamentu Europejskiego KOM 1316/2013.

Cele projektu

- ▶ **Do celów strategicznych programów związanych z transportem i infrastrukturą dróg wodnych śródlądowych zaliczyć można:**
  - ▶ zwiększenie połączeń z miejscami zagrożonymi wykluczeniem,
  - ▶ tworzenie wspólnych inwestycji między państwami,
  - ▶ zapewnienie zrównoważonego i efektywnego transportu w perspektywie długoterminowej,
  - ▶ przyczynienie się do zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, w szczególności poprzez wspieranie inicjatyw promujących rozwój energii odnawialnej.

Mechanizm funkcjonowania

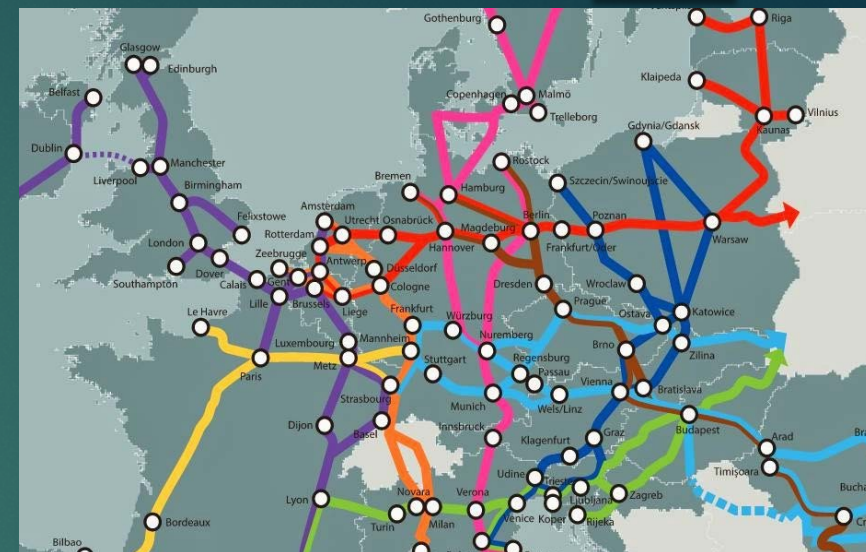
- ▶ CEF **zarządzany jest centralnie przez Komisję Europejską**, która określa jego priorytety polityczne i jest odpowiedzialna za wybór projektów w drodze konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków.
- ▶ Komisję wspiera **Agencja Wykonawcza ds. Innowacji i Sieci (INEA)**, która zajmuje się monitorowaniem technicznych i finansowych aspektów realizacji projektów.
- ▶ **Za realizację projektów odpowiedzialne są same państwa członkowskie.**
- ▶ Finansowanie transportu w ramach instrumentu „Łącząc Europę” będą udzielane głównie za pomocą dotacji.

Sieć TEN-T

Korytarze sieci bazowej

- ▶ **Korytarz bałtycko-adriatycki** - łączy Bałtyk z Morzem Adriatyckim. Obejmuje on także odcinki transgraniczne między Polską, Czechami i Słowacją.
- ▶ **Korytarz Morze Północne-Bałtyk** łączy porty na wschodnim wybrzeżu Morza Bałtyckiego z portami Morza Północnego. Korytarz obejmuje także **śródlądowe drogi wodne na obszarze pomiędzy Odrą a niemieckimi**, holenderskimi i flamandzkimi portami.
- ▶ **Korytarz śródziemnomorski** łączy Półwysep Iberyjski z granicą węgiersko-ukraińską.
- ▶ **Korytarz wschodnio-śródziemnomorski** łączy węzły intermodalne leżące nad Morzem Północnym, Bałtyckim, Czarnym i Śródziemnym. Obejmuje Łabę jako śródlądową drogę wodną.
- ▶ **Korytarz skandynawsko-śródziemnomorski**. Przecina on Morze Bałtyckie z Finlandii do Szwecji i prowadząc przez Niemcy, Alpy i Włochy.
- ▶ **Korytarz Ren-Alpy** łączący porty Rotterdamu i Antwerpii z basenem Morza Śródziemnego. Obejmuje Ren jako śródlądową drogę wodną.
- ▶ **Korytarz atlantycki** łączy zachodnią część Półwyspu Iberyjskiego oraz porty Hawru i Rouen z Paryżem; obejmuje także Sekwanę jako śródlądową drogę wodną.
- ▶ **Korytarz Morze Północne-Morze Śródziemne** rozciąga się od Irlandii i północnej części Zjednoczonego Królestwa poprzez Holandię, Belgię i Luksemburg aż do Morza Śródziemnego na południu Francji. Ten multimodalny korytarz, obejmujący śródlądowe drogi wodne w państwach Beneluksu i we Francji,
- ▶ **Korytarz Ren-Dunaj**, którego trzon stanowią drogi wodne Menu i Dunaju,

Source: INE

Poziom współfinansowania

- ▶ Standardowe stawki współfinansowania projektów TEN-T w sieci bazowej wyniosą:
  - ▶ do 50 proc. środków UE na analizy;
  - ▶ do 20 proc. na roboty budowlane (na przykład prace badawcze w przypadku dużego tunelu);
  - ▶ Istnieją pewne możliwości zwiększenia współfinansowania projektów transgranicznych dotyczących połączeń kolejowych i żeglugi śródlądowej (do 40 proc.).
- ▶ **Polska może otrzymać do 85% współfinansowania.**

Typy projektów		Wszystkie państwa członkowskie	Państwa członkowskie kwalifikujące się do pomocy z Funduszu Spójności
(a) Badania (wszystkie rodzaje)		50%	85%
(b) Prace			
Kolej	Transgraniczne	40%	85%
	Wąskie gardła	30%	85%
	Inne projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania	20%	85%
Śródlądowe drogi wodne	Transgraniczne	40%	85%
	Wąskie gardła	40%	85%
	Inne projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania	20%	85%
Lądowe połączenia transportowe z portami i lotniskami (kolejowe i drogowe)		20%	85%
Rozwój portów		20%	85%
Rozwój platform multimodalnych		20%	85%
Ograniczanie hałasu powodowanego przez kolejowy transport towarowy poprzez modernizację taboru		20%	20%
Usługi transportu towarowego		20%	20%
Bezpieczne parkingi w ramach drogowej sieci bazowej		20%	20%
Autostrady morskie		30%	85%
Systemy zarządzania ruchem	SESAR, RIS, VTMS (naziemne/pokładowe)	50/20%	85%
	ERTMS	50%	85%
	ITS dla transportu drogowego	20%	85%
Transgraniczne odcinki dróg		10%	85%
Nowe technologie i innowacje we wszystkich rodzajach transportu		20%	85%

Program LIFE + 2014-2020

- ▶ **Celem programu** jest wspieranie działań na rzecz klimatu, w następujących dziedzinach:
  - ▶ łagodzenie zmian klimatycznych, w ramach, którego finansowane będą projekty dotyczące ograniczania emisji gazów cieplarnianych;
  - ▶ adaptacja do zmian klimatycznych, w ramach, którego finansowane będą projekty dotyczące przystosowania się do zmian klimatycznych;
  - ▶ zarządzanie i informacja w zakresie klimatu, w ramach, którego finansowane projekty będą skupiać się na zwiększaniu świadomości, komunikacji, współpracy i rozpowszechnianiu informacji na temat łagodzenia zmian klimatu i działań adaptacyjnych.
- ▶ Szczególnie dwa pierwsze punkty mogą być mieć zastosowanie przy projektach związanych z budową szeroko rozumianej infrastruktury dróg wodnych.
- ▶ Budżet projektu LIFE+ to ok. **864 mln EUR**.

Finansowani innych instytucji i
organizacji międzynarodowych

Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju

- ▶ Jest częścią Banku Światowego.
- ▶ Zapewnia **długoterminowe pożyczki o preferencyjnym oprocentowaniu** dla najbardziej potrzebujących krajów członkowskich oraz przedsiębiorstw publicznych.
- ▶ Finansowane są przedsięwzięcia między innymi w dziedzinie ochrony środowiska i rozbudowy infrastruktury.
- ▶ Bank Światowy już częściowo finansuje rozwój dróg wodnych śródlądowych w Polsce.
- ▶ W dniu 10 września 2015 roku Polska podpisała umowę na pożyczkę **460 mln euro** na częściowe sfinansowanie „**Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry i Wisły**”. Koszt całej inwestycji, która ma zapewnić ochronę przed powodzią w dorzeczu środkowej i dolnej Odry, Górnej Wisły oraz Nysy Kłodzkiej to 1,2 mld euro.

Europejski Bank Inwestycyjny

- ▶ Do celów EBI należą między innymi:
  - ▶ Zwiększenia europejskiego potencjału w zakresie **zatrudnienia i wzrostu gospodarczego**
  - ▶ wspierania **działań w dziedzinie klimatu**
- ▶ EBI **pozyskuje środki finansowe** na rynkach kapitałowych i **udziela kredytów na preferencyjnych warunkach** na projekty wspierające cele UE.
- ▶ Główne produkty i usługi oferowane przez EBI obejmują:
  - ▶ **Udzielanie kredytów** – pożyczki stanowią około 90 proc. całkowitego zobowiązania finansowego.
  - ▶ **Finansowanie łączone** – umożliwia połączenie finansowania uzyskanego z EBI z innymi finansami.
  - ▶ **Doradztwo i pomoc techniczna**

Europejski Fundusz Inwestycji Strategicznych

- ▶ Celem EFSI jest:
  - ▶ **stymulacja wzrostu gospodarczego** w Europie poprzez mobilizację środków prywatnych na inwestycje przy wykorzystaniu środków publicznych.
  - ▶ **wygenerowania inwestycji** o wartości co najmniej **315 mld euro** w latach 2015-2017.
- ▶ Fundusz będzie dysponował **bazą kapitałową w wysokości 21 mld euro**, z czego 16 mld euro stanowić będą gwarancje budżetu UE, a 5 mld euro wyasygnuje Europejski Bank Inwestycyjny (EBI).
- ▶ Na tej bazie utworzony zostanie fundusz gwarancyjny.
- ▶ Baza kapitałowa EFSI, dzięki lewarowaniu na rynku finansowym, ma wygenerować zdolność inwestycyjną Funduszu na poziomie ok. 60 mld euro (dźwignia 1:3).

Mechanizm EFIS

- ▶ Środki EFIS w formie:

- ▶ **pożyczek,**
- ▶ **finansowania typu mezzanine,**
- ▶ **wkładów kapitałowych**

wykorzystane będzie do przejmowania nadmiernego poziomu ryzyka nieakceptowalnego przez sektor finansowy.

- ▶ Wsparcie EFSI będzie miało **charakter instrumentów zwrotnych.**
- ▶ EFSI wesprze głównie inwestycje w obszarze infrastruktury transportowej, energetycznej, ICT oraz R&D.
- ▶ **Funduszem zarządzać ma EBI.**

Kapitał prywatny

Podmioty prywatne

- ▶ Podmioty prywatne mogą być zainteresowane wykorzystaniem potencjału dróg wodnych do:
  - ▶ świadczenia usług transportowych, spedycyjnych i logistycznych
  - ▶ turystycznych
  - ▶ produkcji energii elektrycznej
  - ▶ lub będą traktować inwestycje w transport śródlądowy jako inwestycję kapitału.

Potencjalni interesariusze

- ▶ Do potencjalnych zainteresowanych zaliczyć można:
  - ▶ **Spółki prawa handlowego** – Energa, Enea, Lotos, Petrochemia Płock, Port Szczecin- Świnoujście, Port Gdańsk, GTC, Port Północny, Port Gdynia, Gaz-System;
  - ▶ **Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych**;
  - ▶ **Fundusze Emerytalne**;
  - ▶ **Krajowe instytucje finansowe** np. BGK, KFK, PIR i inne;
  - ▶ **Agencje rozwoju gospodarczego**.

- ▶ Szczególne znaczenie mogą mieć inwestycje firm branży energetycznej.
- ▶ Należy jednak podkreślić, że **w Polsce potencjał wodno-energetyczny jest nierównomiernie rozłożony*** na terenie kraju:
  - ▶ **68 % występuje w dorzeczu Wisły**, z tego aż połowa to potencjał odcinka dolejs Wisły od ujścia Pilicy do morza;
  - ▶ **17,6 % w dorzeczu Odry**;
  - ▶ **2,1 % rzeki Przymorza oraz Warmii i Mazur**, niezwiązane z dorzeczem Wisły
  - ▶ **12,5% mała energetyka**.
- ▶ Firma Energa S.A planuje budowę drugiego stopnia wodnego na Wiśle wraz z elektrownią wodną i infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Sierzewo. Planowana moc elektrowni wodnej wynosi ok 80 MW, a roczna produkcja sięgnie 400 GWh energii.
- ▶ **Szacowana wartość projektu** wraz z całą infrastrukturą towarzyszącą szacowana jest na **3,5 mld zł**, z czego **część energetyczna stanowi ok 25% kosztu**.

* źródło: Wojciech Matuszek: „Odnawialne źródła energii” w Polskie Sieci Elektroenergetyczne, Elektroenergetyka nr 1/2005, s.33-44

Formuła Partnerstwa Publiczno-Prywatnego

- ▶ PPP to przedsięwzięcia realizowane **w oparciu o umowę długoterminową** zawartą pomiędzy podmiotem publicznym a podmiotem prywatnym.
- ▶ Celem jest stworzenie składników infrastruktury umożliwiającej świadczenie usług o charakterze publicznym.
- ▶ Zadania:
  - ▶ **partnera publicznego**: świadczenie usług publicznych (na podstawie prawa)
  - ▶ **partnera prywatnego**: prowadzenie działalności gospodarczej i osiąganie zysków.
- ▶ Przykłady form współpracy w ramach PPP:
  - ▶ Projektowanie i budowa
  - ▶ Projektowanie, budowa i eksploatacja
  - ▶ Dzierżawa (sprzedaż), modernizacja i eksploatacja
  - ▶ Budowa, eksploatacja i przekazanie
  - ▶ Budowa, przekazanie i eksploatacja
  - ▶ Projektowanie, budowa, finansowanie i eksploatacja

Po roku 2020

Po roku 2020...

- ▶ Obecnie nie jest możliwe określenie wysokości funduszy europejskich w latach 2021 – 2028. Należy się jednak spodziewać, że większy nacisk położony będzie na rozwój ekologicznych form transportu, kosztem transportu samochodowego.
- ▶ Do roku 2023 zakończona ma być budowa podstawowej sieci dróg ekspresowych i autostrad w Polsce. Umożliwi to **przeznaczenie większych środków z Budżetu Państwa na drogi wodne**.
- ▶ Można oczekiwać **większego zaangażowania** w budowę i modernizację dróg wodnych **władz samorządowych różnego szczebla**. Już w obecnej perspektywie prawie 40% środków przyznanych Polsce wydatkowanych jest przez samorządy.
- ▶ Należy oczekiwać, że podmioty prywatne będą w większej mierze zainteresowane inwestowaniem w żeglugę śródlądową:
  - ▶ **Operatorzy terminali morskich** – ze względów na zwiększającą się kongestię
  - ▶ **Firmy branży energetycznej** - ze względu na konieczność pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych
  - ▶ **Firmy logistyczne** – między innymi ze względu przewóz ładunków ponadgabarytowych

Dziękuję za uwagę...

Piotr Durajczyk

Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie
pl. Batorego 4
70-207 Szczecin
pdurajczyk@szczecin.uzs.gov.pl